

**OBRONA CYWILNA
INFORMATOR
POWSZECHNEJ SAMOOBRONY
LUDNOŚCI**

Namysłów 2020

Spis treści

I. OBRONA CYWILNA	3
II. ZADANIA OBRONY CYWILNEJ	4
1. Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju:.....	4
2. Zadania obrony cywilnej w czasie wojny:	4
3. Obowiązki i uprawnienia organów państwowych, samorządowych i organizacji społecznych.....	4
4. Formacje obrony cywilnej	5
5. Charakterystyka stanów gotowości obronnej kraju	5
III. POWSZECHNA SAMOOBRONA LUDNOŚCI.....	6
IV. SYGNAŁY ALARMOWE ORAZ ZASADY ZACHOWANIA SIĘ PO ICH OGŁOSZENIU. 7	
1. System alarmowy obrony cywilnej.....	7
2. Alarm powietrzny	9
3. Alarm o skażeniach.....	9
4. Upředzenie o zagrożeniu skażeniem lub zakażeniem	10
5. Upředzenie o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska	10
6. Odwołanie alarmu	10
V. POSTĘPOWANIE W REJONIE ZAGROŻENIA BRONIĄ JĄDROWĄ, CHEMICZNĄ I BIOLOGICZNĄ ORAZ W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA INNYCH ZAGROŻEŃ	11
1. Rejon porażenia bronią jądrową	11
2. Porażenie bronią chemiczną	11
3. Porażenie bronią biologiczną.....	11
4. Porażenie niebezpiecznymi środkami chemicznymi	11
5. Porażenie bronią klasyczną.....	12
6. Sposób postępowania w przypadku znalezienia niewybuchu	12
VI. PRZYGOTOWANIE LOKALI, BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ŻYWNOŚCI DO OCHRONY	13
1. Przygotowanie mieszkania (pokoju, piwnicy), budynków gospodarczych do ochrony przed skażeniami i zakażeniami	13
2. Sposoby zabezpieczania żywności.....	14
3. Sposoby zabezpieczenia wody	15
4. Sposoby zabezpieczania płodów rolnych i pasz	15
VII. INDYWIDUALNE ŚRODKI OCHRONY PRZED SKAŻENIAMI.....	16
1. Środki ochrony dróg oddechowych	16
2. Środki ochrony skóry	17
3. Apteczka pierwszej pomocy	17
VIII. ZBIOROWE ŚRODKI OCHRONY LUDNOŚCI.....	18
1. Budowle ochronne	18
2. Ewakuacja ludności	19
IX. TOKSYCZNE ŚRODKI PRZEMYSŁOWE	20
1. Amoniak (NH ₃).....	20
2. Chlor (Cl)	21
3. Chlorkowodór (HCL)	21
4. Pojazdy przewożące TŚP.....	22

W razie ewentualnej wojny, zagrożenie wynikać może ze skutków użycia przez przeciwnika broni masowego rażenia: jądrowej, chemicznej, biologicznej, a także broni konwencjonalnej. W czasie pokoju zdarzają się awarie w zakładach przemysłowych lub katastrofy transportowe, w wyniku których do atmosfery przedostają się substancje promieniotwórcze, trujące i inne, groźne dla życia i zdrowia ludności będącej w zasięgu ich oddziaływania.

Podobnie rzecz się ma w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych. Niewątpliwie wymienione zagrożenia mogą być groźne, dlatego powinniśmy sobie zadać pytanie: czy i w jakim zakresie możemy się przed nimi obronić, a przynajmniej zminimalizować ich skutki? Na tak postawione pytanie trzeba zdecydowanie odpowiedzieć tak! Działająca na naszym terenie obrona cywilna jest w stanie zapewnić mieszkańcom taką ochronę, pod warunkiem właściwego przygotowania całego. Celem tego informatora jest przypomnienie ważnych, dla potrzeb bezpieczeństwa, wiadomości wcześniej nabytych a dotyczących zachowania się w czasie wystąpienia różnego rodzaju zagrożeń w tym militarnych.

Celem tego informatora jest przypomnienie ważnych, dla potrzeb bezpieczeństwa, wiadomości wcześniej nabytych a dotyczących zachowania się w czasie wystąpienia różnego rodzaju zagrożeń w tym militarnych. Przedstawione poniżej propozycje i rady, czyli co i jak powinniśmy zrobić w razie wystąpienia zagrożenia, może pomóc nam samym, rodzinie lub sąsiadom,

I. OBRONA CYWILNA

OBRONA CYWILNA

Obrona cywilna ma na celu ochronę ludności, zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury, ratowania i udzielania pomocy poszkodowanym w czasie działań wojennych oraz współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków.

Obowiązek obywateli w zakresie obrony cywilnej polega na:

1. Odbywaniu:

- ✚ służby w obronie cywilnej,
- ✚ przysposobienie obronne młodzieży szkolnej,
- ✚ szkolenie w zakresie powszechnej samoobrony ludności.

2. Wykonywaniu innych zadań przewidzianych w ustawie.

Art. 137 oraz 139 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. nr 1541)

II. ZADANIA OBRONY CYWILNEJ

1. Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju:

- ✚ planowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przed skutkami działań zbrojnych zarówno ludności, jak i zakładów pracy i urzędów użyteczności publicznej oraz dóbr kultury,
- ✚ wykrywanie zagrożeń i stwarzanie warunków do ostrzegania i alarmowania ludności,
- ✚ przygotowanie schronów i ukryć dla ludności oraz utrzymanie ich w gotowości do użycia,
- ✚ gromadzenie i przechowywanie indywidualnych środków ochronnych dla formacji obrony cywilnej i ludności,
- ✚ wyposażenie formacji obrony cywilnej w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, przyrządy i aparaturę do wykrywania różnego rodzaju zagrożeń,
- ✚ systematyczne szkolenie w zakresie OC kadr kierowniczych administracji rządowej i samorządowej, formacji OC oraz ludności w ramach powszechnej samoobrony,
- ✚ współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, oraz usuwanie ich skutków.

Decyzję o włączeniu sił obrony cywilnej do działań podejmują terenowi szefowie OC.

2. Zadania obrony cywilnej w czasie wojny:

- ✚ organizuje ewakuację ludności, zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia,
- ✚ organizuje i prowadzi akcję ratunkową, udziela pomocy medycznej poszkodowanym,
- ✚ organizuje pomieszczenia i zaopatrzenie dla poszkodowanej ludności,
- ✚ zaopatruje ludność w sprzęt i środki ochrony indywidualnej,
- ✚ prowadzi likwidację skażeń i zakażeń,
- ✚ pomaga w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami,
- ✚ pomaga w budowie i odbudowie awaryjnych ujęć wody pitnej,
- ✚ pomaga w ratowaniu żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania,
- ✚ udziela doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

3. Obowiązki i uprawnienia organów państwowych, samorządowych i organizacji społecznych.

Centralnym organem właściwym w sprawach obrony cywilnej jest Szef Obrony Cywilnej Kraju, którego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powołuje prezes Rady Ministrów.

Do zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju należy:

- * przygotowanie projektów założeń i zasad działania obrony cywilnej,
- * ustalenie ogólnych zasad realizacji zadań obrony cywilnej,
- * koordynowanie przedsięwzięć i sprawowanie kontroli nad realizacją zadań obrony cywilnej przez naczelne organa administracji, terenowe organa administracji rządowej i organa samorządu terytorialnego, a także
- * sprawowania nadzoru nad odbywaniem zasadniczej służby w obronie cywilnej.

Terenowymi organami obrony cywilnej w administracji rządowej i samorządowej są wojewodowie, starostowie, wójtowie oraz burmistrzowie i prezydenci miast jako szefowie obrony cywilnej województw, powiatów i gmin.

Do zakresu ich działania należy kierowanie oraz koordynowanie przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe i samorządowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne działające na ich terenach.

Szefowie Obrony Cywilnej województw i gmin wykonują zadania obrony cywilnej przy pomocy podległych im urzędów oraz powołanych w ich strukturach specjalistycznych komórek organizacyjnych:

- w województwach - przy pomocy Wojewódzkich Inspektorów Obrony Cywilnej i Wydziałów Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności itp.,
- w miastach powyżej 40 tys. mieszkańców - Miejskich Inspektoratów Obrony Cywilnej, Wydziałów Zarządzania Kryzysowego itp.,
- w pozostałych gminach - pracowników do spraw obrony cywilnej.

Za realizację zadań obrony cywilnej w zakładach pracy odpowiedzialni są ich właściciele lub kierownicy.

- Ministrowie (kierownicy) urzędów centralnych mają obowiązek uwzględniania zadań obrony cywilnej w nadzorowanych przez nich dziedzinach.
- Organizacje społeczne wykonują zadania obrony cywilnej w zakresie wynikającym z ich statusów i programów działania. Zasady i sposoby realizacji są uzgadniane w porozumieniach zawieranych przez ich naczelne organy z szefem Obrony Cywilnej Kraju

4. Formacje obrony cywilnej

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi przeznaczonymi do wykonywania zadań obrony cywilnej są formacje obrony cywilnej.

Formacje obrony cywilnej składają się z oddziałów obrony cywilnej przeznaczonych do wykonywania zadań ogólnych lub specjalnych oraz innych jednostek tych formacji.

Formacje obrony cywilnej tworzą, w drodze rozporządzenia, ministrowie, a wojewodowie, starostowie, wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) - w drodze zarządzenia, uwzględniając w szczególności: skalę występujących zagrożeń, rodzaj formacji, ich przeznaczenie oraz stan osobowy i organizację wewnętrzną.

Formacje obrony cywilnej mogą tworzyć także pracodawcy.

5. Charakterystyka stanów gotowości obronnej kraju

Obecnie obowiązujące przepisy prawne, związane z osiągnięciem gotowości obronnej państwa, ustalają trzy podstawowe stany gotowości obronnej państwa:

- ✚ **stan stałej gotowości obronnej państwa;**
- ✚ **stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu;**
- ✚ **stan gotowości obronnej państwa czasu wojny.**

Stan stałej gotowości obronnej państwa

- Stan stałej gotowości obronnej państwa utrzymuje się w czasie pokoju, gdy nie stwierdza się istotnych zagrożeń zewnętrznego bezpieczeństwa państwa.
- W stanie stałej gotowości obronnej państwa są realizowane zadania planistyczne, organizacyjne, szkoleniowe i kontrolne, mające na celu utrzymywanie w sprawności systemu obronnego państwa.
- Obrona cywilna realizuje przedsięwzięcia o charakterze przygotowawczym, planistycznym, organizacyjnym, szkoleniowym, upowszechniającym i zaopatrzeniowym, mającym na celu ochronę ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury, żywności, wody i innych dóbr niezbędnych do przetrwania;

- Obrona cywilna może współdziałać w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków.

Stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu

- Stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu wprowadza się w razie zaistnienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa wymagającego uruchomienia wybranych elementów systemu obronnego państwa lub realizacji zadań ustalonych dla tego stanu.
- W stanie gotowości obronnej państwa czasu kryzysu realizowane są zadania zapewniające przygotowanie do przeciwdziałania zewnętrznym zagrożeniom bezpieczeństwa państwa oraz usuwania skutków ich wystąpienia.
- Obrona cywilna realizuje zadania związane z ochroną ludności oraz gospodarki narodowej i przekazuje nakazane świadczenia na rzecz obronności kraju.
- Wykonanie przedsięwzięć przewidzianych dla stanu gotowości obronnej państwa czasu kryzysu zapewnia możliwość szybkiego rozwinięcia jednostek przewidzianych do militaryzacji, rozwinięcia określonych organów OC na stanowiskach kierowania oraz zapewnia sprawne wykonanie przedsięwzięć związanych z rozwinięciem urządzeń specjalnych OC i przygotowaniem budowli ochronnych.

Stan gotowości obronnej państwa czasu wojny

- Stan gotowości obronnej państwa czasu wojny wprowadza się w celu odparcia bezpośredniej zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub, gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.
- W stanie gotowości obronnej państwa czasu wojny realizuje się zadania umożliwiające przeprowadzenie powszechnej mobilizacji, wprowadzenie stanu wojennego oraz pełne rozwinięcie systemu obronnego państwa do odparcia agresji militarnej.
- Obrona cywilna w stanie gotowości obronnej państwa czasu wojny realizuje przedsięwzięcia zapewniające możliwość pełnego rozwinięcia sił i środków OC.

III. POWSZECHNA SAMOOBRONA LUDNOŚCI

POWSZECHNA SAMOOBRONA LUDNOŚCI

Osoby posiadające obywatelstwo polskie, zdolne ze względu na stan zdrowia podlegają obowiązkowi szkolenia ludności w zakresie powszechnej samoobrony. Szkolenie ludności z zakresu powszechnej samoobrony ma na celu między innymi przygotowanie do samoobrony przed środkami masowego rażenia oraz innymi działaniami nieprzyjaciela. W ramach przygotowania do samoobrony osoby posiadające obywatelstwo polskie mogą być zobowiązane do:

- ✚ przygotowania ochrony budynku lub lokalu mieszkaniowego oraz mienia osobistego i indywidualnego,
- ✚ zabezpieczenia własnych źródeł wody pitnej i środków spożywczych przed zanieczyszczeniem lub skażeniem,
- ✚ utrzymywania i konserwacji posiadanego oraz przydzielonego sprzętu i środków ochrony,
- ✚ utrzymywania i konserwacji domowych pomieszczeń ochronnych,
- ✚ wykonywania innych przedsięwzięć mających na celu ochronę własnego życia, zdrowia i mienia oraz udzielania pomocy poszkodowanym.

Art. 168 oraz 173 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. nr 1541)

Powszechna samoobrona to część obrony cywilnej będącej częścią składową niemilitarnego elementu składowego obrony narodowej (obok elementów militarnych). Obrona niemilitarna jest osiąganiem misji i celów obrony narodowej narzędziami o niemilitarnym charakterze.

Przygotowanie ludności do uczestnictwa w powszechnej samoobronie polega na jej udziale w szkoleniu i wykonywaniu przez obywateli określonych obowiązków w ramach przygotowań do samoobrony. Podstawy prawne do działalności w tej dziedzinie znajdują się w Ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2007 r., Strategii Obronności RP z 2009r., Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności. Wymienione akty prawne mają swe źródła w międzynarodowych konwencjach genewskich.

Szkolenia w zakresie postępowania po ogłoszeniu sygnałów alarmowych, przygotowania do ochrony lokali, budynków mieszkalnych i gospodarczych, żywności, płodów rolnych i pasz, utrzymanie w należytym stanie sprzętu i środków ochrony, przygotowanie domowych pomieszczeń ochronnych.

IV. SYGNAŁY ALARMOWE ORAZ ZASADY ZACHOWANIA SIĘ PO ICH OGŁOSZENIU

1. System alarmowy obrony cywilnej

Jednym z ważniejszych zadań obrony cywilnej, mającym decydujący wpływ na efektywność prowadzonej akcji ratowniczej i udzielenie pomocy poszkodowanej ludności w wypadku zagrożeń czasu pokoju i wojny jest **wykrywanie zagrożeń oraz ostrzeganie i alarmowanie**, które polega na:

- a) uzyskaniu informacji o zbliżaniu się lub stwierdzeniu faktu zaistnienia na określonym terenie niebezpieczeństwa dla zdrowia i życia ludzi związanego ze stosowaniem środków rażenia, wystąpienia klęsk żywiołowych, awarii obiektów technicznych, skażeń chemicznych (toksycznymi lub bojowymi środkami trującymi), promieniotwórczych (reaktorów jądrowych, broni jądrowej), zakażeń biologicznych, powodzi i pożarów lub innych podobnych zdarzeń,
- b) określaniu rodzaju, miejsca, skali i skutków zaistniałych zagrożeń oraz oznaczaniu stref niebezpiecznych,
- c) ostrzeganiu i alarmowaniu ludności o zbliżającym się niebezpieczeństwie oraz informowaniu o zalecanych zasadach postępowania (zachowania się) obywateli w określonej sytuacji.

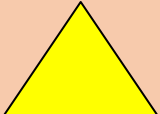

OSTRZEGANIE – polega na przekazywaniu komunikatów i informacji o zagrożeniu uderzeniami z powietrza oraz skażeniach i zakażeniach. Informacje te przekazywane są przez organy wykrywające lub ustalające stan zagrożenia organom odpowiedzialnym za uprzedzanie alarmowanie ludności, w celu podjęcia działań zabezpieczających i ochronnych oraz instruujących o sposobach wykorzystania tych działań.

ALARMOWANIE – działania mające na celu natychmiastowe przekazanie sygnału do właściwych terytorialnie władz, służb i do ludności na danym terenie, informującego o zagrożeniu skażeniem, skażeniu lub o sytuacji kryzysowej, które zaistniały na skutek katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, działań terrorystycznych lub na skutek zagrożenia wojennego lub wojny.

Do ogłaszania i odwoływania alarmów wykorzystuje się następujące urządzenia: syreny alarmowe, radiowęzły radiofonii przewodowej oraz zastępcze środki alarmowania (syreny ręczne, gongi, dzwony kościelne, pojazdy z urządzeniami nagłośniającymi itp.).

RODZAJE ALARMÓW - SYGNAŁY ALARMOWE

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób ogłaszania alarmu		Wizualny sygnał alarmowy
		Akustyczny system alarmowy	Środki masowego przekazu	
1	Ogłoszenie alarmu	Modulowany dźwięk syreny w okresie trzech minut	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:</i> Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	Znak żółty w kształcie trójkąta
2	Odwołanie alarmu	Ciągły dźwięk syreny w okresie trzech minut	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:</i> Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp. dla	

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

Lp.	Rodzaj komunikatu	Sposób ogłaszania komunikatu w środkach masowego przekazu	Sposób odwołania komunikatu w środkach masowego przekazu
1	Uprzedzenia o zagrożeniu skażeniami	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:</i> Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie około godz. min..... może nastąpić skażenie (podać rodzaj skażenia) z kierunku (podać kierunek).	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:</i> Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj zagrożenia) dla
2	Uprzedzenia o zagrożeniu zakażeniami	Formę i treść komunikatu o zagrożeniu zakażeniami ustalają organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:</i> Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj zagrożenia) dla
3	Uprzedzenia o kłóskach żywołowych i zagrożeniu środowiska	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:</i> Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców (podać rodzaj zagrożenia, spodziewany czas wystąpienia i wytyczne dla mieszkańców).	<i>Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna:</i> Uwaga! Uwaga! Odwołuję uprzedzenie o zagrożeniu (podać rodzaj kłóski) dla

2. Alarm powietrzny

PAMIĘTAJ!!!
PO USŁYSZENIU SYGNAŁU ALARMOWEGO NALEŻY DZIAŁAĆ SZYBKO,
ALE ROZWAŻNIE I BEZPANIKI

Po usłyszeniu alarmu powietrznego:

1). Osoby znajdujące się w domu powinny:

- ubrać się
- wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe oraz wygasić ogień w piecu;
- zamknąć okna i zabezpieczyć mieszkanie,
- zabrać dokumenty osobiste, zapas żywności, indywidualne środki ochrony przed skażeniami, środki opatrunkowe oraz w miarę potrzeb i możliwości latarkę

elektryczną, koc, odbiornik radiowy (na baterie) z zakresem fal UKF itp.,

- zawiadomić o alarmie sąsiadów (mogli nie usłyszeć sygnetu alarmowego),
- pośpiesznie udać się do najbliższego schronu lub ukrycia.

2). Osoby znajdujące się w zakładzie pracy, szkole lub miejscu publicznym powinny:

- przerwać pracę (wylączyć maszyny i urządzenia),
- udać się do najbliższego schronu lub ukrycia,
- pomagać słabszym, chorym i ułomnym,
- podporządkować się ściśle poleceniom służb porządkowych obrony cywilnej.

3). Prowadzący pojazdy mechaniczne lub konne po usłyszeniu sygnału alarmu powietrznego powinni je zatrzymać. Pojazdy należy ustawić tak, aby nie blokowały ciągów komunikacyjnych wejść do oznakowanych ukryć. Obsługa pojazdów i pasażerowie powinni udać się do najbliższego ukrycia. Z pojazdów konnych należy wyprząść konie i uwiązać je za trwałymi osłonami.

PAMIĘTAJ!!!
JEŻELI NIE BĘDZIESZ MIEĆ MOŻLIWOŚCI UKRYCIA SIĘ W BUDOWLI
OCHRONNEJ,
UKRYJ SIĘ W ZAGŁĘBIENIU TERENU LUB ZA INNĄ TRWAŁĄ OSŁONĄ

3. Alarm o skażeniach

Po usłyszeniu sygnału alarmu o skażeniach:

1). Należy wykonać następujące czynności:

- postępować jak po ogłoszeniu alarmu powietrznego, ponadto:
- nałożyć indywidualne środki ochrony (maskę przeciwgazową lub środek zastępczy – w razie ich braku stosować do ochrony dróg oddechowych tampony zwilżone wodnym roztworem sody oczyszczonej),
- nie zbliżać się do rejonu awarii,
- stosować się do informacji przekazywanych w komunikatach, głównie środkami nagłaśniającymi umieszczonymi na samochodach,
- udać się do najbliższego ukrycia i przebywać w nim do chwili odwołania alarmu.

2). Osoby przebywające na otwartej przestrzeni powinny:

- zwrócić uwagę na kierunek wiatru (obserwować unoszące się dymy, pary),
- opuścić zagrożony rejon (prostopadle do kierunku wiatru) stosując się do poleceń zawartych w komunikatach przekazywanych przez ruchome środki nagłaśniające,
- udać się do najbliższych budynków mieszkalnych lub publicznych.

3). Osoby przebywające w pomieszczeniach, które z jakichkolwiek przyczyn przed wystąpieniem skażenia nie zdążyły wyjść z rejonu zagrożenia powinny:

- włączyć odbiornik radiowy lub telewizyjny na jedno z pasm lokalnych,
- zastosować się do przekazywanych komunikatów i poleceń,

- pozostać w pomieszczeniach, zamknąć i uszczelnić mokrym papierem lub szmatami drzwi, okna i otwory wentylacyjne, przebywać w miarę możliwości w pomieszczeniach środkowych,
- osoby posiadające maski przeciwgazowe powinny je założyć, do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, nie przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych,
- powstrzymać się od spożywania posiłków, palenia tytoniu oraz prac wymagających wysiłku a więc dużego zapotrzebowania na tlen,
- wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne (oprócz radia i telewizora), wygasić ogień w piecu,
- do ochrony dróg oddechowych stosować zwilżoną w wodzie lub w wodnym roztworze sody oczyszczonej chusteczką, tampon z gazy, ręcznik itp.

4. Upředzenie o zagrożeniu skażeniem lub zakażeniem

Po usłyszeniu upředzenia o zagrożeniu skażeniami lub zakażeniami należy:

- sprawdzić posiadane indywidualne środki ochrony,
- sprawdzić zabezpieczenie posiadanych zapasów żywności, wody, paszy,
- sprawdzić szczelność przygotowanych pomieszczeń dla ludzi i zwierząt,
- jeśli nie ma innych zleceń - udać się do (pomieszczeń ochronnych) ukryć,
- przestrzegać ogłaszanych zarządzeń oraz wykonywać polecenia organów i służb obrony cywilnej,
- postępować zgodnie z poleceniami i zaleceniami Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
- po usłyszeniu sygnału odwołania alarmu należy w sposób zorganizowany opuścić ukrycie (schron).

5. Upředzenie o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska

- 1). Po usłyszeniu upředzenia o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska należy:
 - zachowywać się spokojnie, przeciwdziałać panice i lękwii, ściśle wykonywać zarządzenia służb porządkowych,
 - stosować się do zaleceń i informacji przekazywanych w komunikatach,
 - nie zbliżać się do rejonu objętego klęską żywiołową i zagrożeniem środowiska.
- 2). Osoby przebywające na terenie otwartym powinny opuścić zagrożony rejon stosując się do poleceń zawartych w komunikatach przekazywanych przez ruchome środki nagłaśniające.
- 3). Osoby przebywające w pomieszczeniach należy włączyć odbiornik radiowy lub telewizyjny na jedno z pasm lokalnych, zastosować się do przekazywanych komunikatów i poleceń.

6. Odwołanie alarmu

Po usłyszeniu sygnału odwołania alarmu należy:

- opuścić ukrycie (schron),
- w przypadku wystąpienia skażeń poddać się zabiegom sanitarnym,
- przeprowadzić dezaktywację (w przypadku skażeń promieniotwórczych) lub odkażania (w przypadku skażeń chemicznych) żywności, sprzętu, zwierząt gospodarskich, paszy oraz pozostałego mienia,
- przewietrzyć dokładnie wszystkie pomieszczenia,
- przeprowadzić dezaktywację lub odkażenie odzieży, w której wykonano wymienione zabiegi, poddać się ponownie zabiegom sanitarnym,
- stosować się ściśle do poleceń organów i służb obrony cywilnej,
- w przypadku zakażenia biologicznego stosować się ściśle do zasad profilaktyki przeciwepidemicznej ustalonych przez jednostki służby zdrowia.

V. POSTĘPOWANIE W REJONIE ZAGROŻENIA BRONIĄ JĄDROWĄ, CHEMICZNĄ I BIOLOGICZNĄ ORAZ W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA INNYCH ZAGROŻEŃ

1. Rejon porażenia bronią jądrową

Największe zagrożenie życia ludzkiego występuje w tym rejonie bezpośrednio po wybuchu jądrowym. Jeżeli w momencie wybuchu ludzie znajdowali się w schronie, który nie został uszkodzony, powinni w nim pozostać do chwili otrzymania zezwolenia na wyjście. Po wyjściu ze schronu należy zwrócić uwagę na znaki ostrzegawcze, które do tego czasu mogą zostać rozstawione. Szczególną uwagę należy zwrócić na znaki informujące o skażeniu terenu. Przebywając w terenie skażonym, należy przestrzegać następujących zasad:

- ✓ skrócić do niezbędnego minimum czas przebywania,
- ✓ nie wzniecać kurzu, a zimą nie wnosić śniegu do pomieszczeń nieskażonych,
- ✓ nie brać do rąk żadnych przedmiotów,
- ✓ omijać kałuże wody,
- ✓ nie pić skażonej wody i nie spożywać skażonych produktów żywnościowych,
- ✓ nie opierać się o drzewa, ściany budynków itp.,
- ✓ zwracać uwagę na to, by nie zabrudzić nieosłoniętych części

2. Porażenie bronią chemiczną

Po stwierdzeniu występowania bojowych środków trujących ludzie znajdujący się w pomieszczeniach lub budowlach ochronnych, które nie są hermetyczne, powinni założyć maski przeciwgazowe lub zastępcze środki ochrony dróg oddechowych. Osoby opuszczające te pomieszczenia lub osoby, które napad chemiczny zastał poza nimi, powinny założyć odzież ochronną lub zastępczą. W miarę możliwości należy jak najszybciej opuścić teren objęty skażeniami w kierunku wskazanym przez odpowiednie organy obrony cywilnej. Zwierzęta, które znalazły się w terenie skażonym środkami trującymi muszą być poddane zabiegom weterynaryjnym.

3. Porażenie bronią biologiczną

W przypadku stwierdzenia skażenia bakteriologicznego określa się rejon skażenia, izoluje od otoczenia osoby przebywające w nim (kwarantanna), wprowadza stosowne ograniczenia i przystępuje do likwidacji skutków użycia broni biologicznej. Do podstawowych obowiązków obywateli znajdujących się w rejonie objętym kwarantanną. Należy ściśle przestrzegać zarządzeń lokalnych władz, a zwłaszcza dotyczących:

- ✓ przebywania i poruszania się w tym rejonie,
- ✓ utrzymywanie higieny,
- ✓ wykonywania podstawowych przedsięwzięć profilaktycznych,
- ✓ uboju zwierząt zakażonych i spożywania mięsa,
- ✓ współdziałania zdrowej ludności z podziałami prowadzącymi likwidacji zakażeń.

4. Porażenie niebezpiecznymi środkami chemicznymi

Skażenie środowiska toksycznymi środkami przemysłowymi może nastąpić z obiektów stałych (zakłady przemysłowe) lub ruchomych (cysterny kolejowe i samochodowe). Należy wtedy zachować się spokojnie, przeciwdziałać panice i lękowi, ściśle wykonywać zarządzenia służb porządkowych.

Stosować się do zaleceń i informacji przekazywanych w komunikatach, głównie środkami nagłaśniającymi umieszczonymi na samochodach.

Przebywając na terenie otwartym należy:

- ✓ zwrócić uwagę na kierunek wiatru (obserwować unoszące się dymy, pary),
- ✓ opuścić zagrożony rejon (prostopadle do kierunku wiatru) stosując się do poleceń zawartych w komunikatach przekazywanych przez ruchome środki nagłaśniające,

- ✓ udać się do najbliższych budynków mieszkalnych lub publicznych.

Przebywające w pomieszczeniach osoby, które z jakichkolwiek przyczyn przed wystąpieniem skażeń nie zdążyły wyjść z rejonu zagrożenia powinny:

- ✓ włączyć odbiornik radiowy lub telewizyjny na jedno z pasm lokalnych,
- ✓ zastosować się do przekazywanych komunikatów i poleceń,
- ✓ pozostać w pomieszczeniach, zamknąć i uszczelnić mokrym papierem, lub szmatami drzwi, okna,
- ✓ otwory wentylacyjne, przebywać w miarę możliwości w pomieszczeniach środkowych,
- ✓ osoby wyposażone w maski przeciwgazowe zakładają je,
- ✓ do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie opuszczają uszczelnionych pomieszczeń,
- ✓ nie przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych,
- ✓ wstrzymać się od spożywania posiłków, palenia tytoniu oraz prac wymagających wysiłku a więc dużego zapotrzebowania na tlen,
- ✓ wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne (oprócz radia i telewizora), wygasić wszystkie płomienie,
- ✓ do ochrony dróg oddechowych stosować zwilżoną w wodzie lub w wodnym roztworze sody oczyszczonej chusteczkę, tampon z gazy, ręcznik itp.

5. Porażenie bronią klasyczną

W rejonie porażenia bronią klasyczną nie ma potrzeby stosowania środków ochrony dróg oddechowych, oczu i skóry. W czasie prowadzenia prac ratowniczych i udzielania pomocy poszkodowanym w tym rejonie należy uważać na niewybuchy, miny, które stanowią duże zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.

6. Sposób postępowania w przypadku znalezienia niewybuchu

Zdarzenie powodujące sytuację kryzysową-zagrożenie niewybuchem - występuje w wyniku ujawnienia niewybuchów i niewypalów w postaci:

- zapalników,
- pocisków,
- bomb lotniczych,
- naboju artyleryjskich i karabinowych,
- pancernic,
- granatów,
- min wszelkich typów,
- ładunków materiałów wybuchowych,
- złomu metalowego zawierającego resztki materiałów wybuchowych.

Należy mieć świadomość, że materiały wybuchowe stosowane w technice wojskowej w praktyce są całkowicie odporne na działanie warunków atmosferycznych i niezależnie od daty produkcji zachowują swe właściwości wybuchowe.

Pojęcie niewybuchu odnosi się do środków zawierających materiał wybuchowy o charakterze kruszącym lub analogicznych, w których wybuch ma charakter detonacji, ale również, oprócz środków bojowych, mogą to być też cywilne niszczące materiały wybuchowe (stosowane np.: w kopalniach), oraz szereg innych środków pirotechnicznych, jak środki uruchamiające mechanizmy lub stosowane w celach widowiskowych. Za niewybuchy uznaje się czasami także przedmioty, które mogą detonować mimo że pierwotnie nie były do tego przeznaczone.

Niewybuchem jest np.: poduszka powietrzna z rozbitego samochodu, która nie zadziałała i dlatego w każdej chwili może eksplodować. Niezachowanie należytych środków bezpieczeństwa

po odnalezieniu niewybuchu/niewypału, niewłaściwe postępowanie wynikające z braku świadomości o grożącym niebezpieczeństwie może doprowadzić do wielu nieszczęść, a nawet do śmierci. Miejsce znalezienia niewybuchu należy w sposób wyraźny oznaczyć, zabezpieczyć przed dostępem osób postronnych i niezwłocznie przekazać informację o znalezisku odpowiednim służbom.

Zasady zgłaszania:

UWAGA! Po znalezieniu niewybuchu, niewypału, bomby w celu ochrony ludzi należy powiadomić Policję.: **997**

Informując o znalezieniu niewybuchu należy podać następujące dane:

- ✓ precyzyjnie określić miejsce odnalezienia,
- ✓ określić co zostało znalezione, wygląd, ogólne gabaryty, ilość,
- ✓ podać telefon /adres kontaktowy/ do osoby informującej o znalezisku.

Kategorycznie nie wolno znalezionych niewybuchów/niewypałów podnosić, odkopywać, prznosić, a także wrzucać ich do ognia, ani do miejsc takich jak stawy, jeziora, rowy!

VI. PRZYGOTOWANIE LOKALI, BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ŻYWNOŚCI DO OCHRONY

1. Przygotowanie mieszkania (pokoju, piwnicy), budynków gospodarczych do ochrony przed skażeniami i zakażeniami

Na wypadek alarmu o skażeniach lub uprzedzenia o zagrożeniu skażeniami czy zakażeniami każda rodzina powinna mieć przygotowaną piwnicę, pokój lub mieszkanie, aby stanowić one mogły ochronę przed oddziaływaniem na organizm ludzki opadu substancji promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych środków niebezpiecznych.

Przystosowując na takie ukrycie mieszkanie (piwnicy pokój) należy mieć na uwadze to, że jego podstawową cechą powinna być hermetyczność (szczelność) i możliwość zapewnienia w miarę potrzeby najprostszej wentylacji.

W razie potrzeby wykonać następujące prace:

- uszczelnić okna odpowiednią taśmą. lub watą. a nawet okleić paskiem papieru (taśmą samoprzylepną uszczelnić wszystkie drzwi i futryny. W odległości 1 - 1,5 m od drzwi zewnętrznych zawiesić zaslonę z koca (kołdry), aby stworzyć „służę”,
- uszczelnić dokładnie wszystkie szczeliny i miejsca, w których przechodzą przewody wodociągowe, centralnego ogrzewania, kanalizacji itp.,
- zakleić papierem kratki wentylacyjne - ale tak by w razie potrzeby zapewnić wentylację pomieszczenia.

Samoczynną dobrą wentylację mogą zapewnić otwory:

- nawiewny i wywiewny. Otwór wywiewny powinien być usytuowany 1,5 - 2 m nad otworem nawiewnym. W przewodzie nawiewnym można umieścić prosty filtr przeciwpyłowy - ramkę z rozpiętą wielowarstwową gazą, a poniżej specjalną kieszeń na zbieranie cząstek pyłu opadającego z filtra (gazy).
- podwyższać walory ochronne ukrycia, jeżeli jest ono na parterze lub w piwnicy. Można wtedy wykonać obsypkę ziemią wokół zewnętrznych ścian budynku oraz zabudować lub osłonić workami z piaskiem otwory okienne, nie używane otwory drzwiowe, itp.,

W mieszkaniu przygotowanym na ukrycie powinny także być:

- odpowiedni zapas wody pitnej, żywności, przedmioty pierwszej potrzeby, worki foliowe na odpadki,
- lekarstwa dla chorych, apteczka domowa, środki dezynfekcyjne, zapasowe oświetlenie, odbiornik radiowy,
- sprzęt gaśniczy (np. gaśnica, koc, wiadro z wodą, piasek, łopatką itp.),

- niezbędne przedmioty osobistego użytku.

Pamiętać należy o przygotowaniu oświetlenia zastępczego. Zalecane jest oświetlenie elektryczne (baterijne, akumulatorowe). Świece palące się zużywają dużo tlenu oraz zanieczyszczają powietrze dwutlenkiem węgla, dlatego ich używanie jest niewskazane.

Przedsięwzięcie to polega na zwiększeniu walorów wytrzymałościowych oraz właściwości ochronnych stodół, spichlerzy, komórek itp. Zawierających plony, obór i chlewni z bydłem i trzoda. przede wszystkim przez ich uszczelnienie i uniemożliwienie przedostawania się środków skażenia i zakażenia do wnętrza.

W okresie zagrożenia - na wezwanie obrony cywilnej - w budynkach gospodarczych, w miarę potrzeb, należy:

- uszczelnić sufit, część okien zamurować ceglami lub obić deskami z obu stron i wypełnić ziemią. (torfem, trocinami), a pozostałe zaopatrzyć w izolacyjne okiennice lub zasłonić mocna. przezroczysta. folią,
- pozatykać gliną, pakułami szpary w konstrukcjach drewnianych,
- uszczelnić futryny i drzwi, od strony wewnętrznej zawiesić zasłonę z materiału, aby szczelnie przylegała do ram drzwi,
- zasłonić przewody (otwory) wentylacyjne workami z trocinami, sianem itp.,
- obsypać z zewnątrz ziemią. ściany drewniane do wysokości okien albo w odległości 50- 60 cm od ściany postawić ściankę z desek lub plecionkę z wikliny i przestrzeń między nimi zasypać ziemią,
- nawet w pomieszczeniach niehermetycznych można zapewnić kilkugodzinna. ochronę przed przenikaniem do wnętrza niektórych środków trujących, jeżeli zamknięte okna i drzwi zasłoniemy od wewnątrz brezentem, tkaniną workową lub inną tkaniną zamoczoną w wodnym roztworze sody.

Aby zapewnić zwierzętom bezpieczeństwo, należy także:

- Przygotować wystarczający na 14 dni zapas wody i paszy zabezpieczonej przed skażeniem -wietrzyć uszczelnione obory (chlewnie): w lecie przy temperaturze do 20°C nie później niż po 34 godzinach, w zimie przy temperaturze -20°C do - 25°C po 34 do 90 godzin (dokładne informacje poda służba weterynaryjna).
- Zapewnić budynkom gospodarczym ochronę przed pożarem (sprzęt przeciwpożarowy).

2. Sposoby zabezpieczania żywności

Gwarancja. izolacji żywności od środowiska zewnętrznego jest zastosowanie właściwych opakowań. Opakowania ochronne mogą być następujące:

- ⇒ pyłoszczelne z materiałów twardych. Mogą to być puszki metalowe hermetyczne, które można dokładnie i szybko zmyć lub odkazić. Opakowania szklane - słoje i butelki nie przepuszczające pary wodnej i gazu, umożliwiające przeprowadzenie ich sterylizacji. Opakowania drewniane skrzynki wyłożone pergaminem lub kilkoma warstwami papieru pakowego, a także beczki drewniane, hermetyczne beczki metalowe i z tworzyw sztucznych (zabezpieczające w należyty sposób żywność przed działaniem środków promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych).
- ⇒ pyłoszczelne z tworzyw miękkich - hermetyczne opakowania (worki, woreczki) z folii aluminiowych, plastikowych,
- ⇒ pyłoszczelne papierowe, wielowarstwowe z wkładką. parafinowa, Jeśli są umieszczone w pojemnikach zbiorczych, to w zasadzie spełniają swoje zadanie. W warunkach domowych, bardzo dobrym opakowaniem zbiorczym jest lodówka.
- ⇒ hermetyczność lodówki można zwiększyć za pomocą dodatkowych zasłon z folii lub ceraty na każdej polce. Można też do tego celu przystosować szafkę, kredens itp. lub szczelną piwnicę.

- ⇒ wyjątkowo trwałego i hermetycznego opakowania wymagają takie produkty, jak: sól, cukier, kasza, mąka, przetwory owocowe i wszystkie produkty płynne, miękkie itp., gdyż nie ma możliwości ich odkażania (w razie ewentualnego skażenia).

3. Sposoby zabezpieczenia wody

Sieć wodociągową zabezpieczać się będzie przez odcięcie poboru wody na okres niebezpiecznego skażenia w miejscu jej czerpania. Ponowny jej pobór nastąpi po ustąpieniu niebezpieczeństwa. W związku z powyższym należy:

- ⇒ przygotować indywidualne zapasy wody nieskażonej,
- ⇒ zabezpieczyć posiadane indywidualne studnie.

Studnie kopane (z kołowrotem) zabezpiecza się przez:

- ⇒ wykonanie obudowy w postaci budki obitej papą, lub blachą,
- ⇒ uszczelnienie wierzchniej części cembrowiny,
- ⇒ wykonanie w promieniu 1,5 - 2 m wokół studni utwardzonej powierzchni z cegieł, cementu lub asfaltu z niewielkim spadkiem na zewnątrz. Zamiast cementu można ułożyć 50 cm warstwę gliny, a na niej 10 - 15 cm warstwę żwiru i piasku.

W studni kopanej (z ręczną pompą należy dodatkowo uszczelnić właz i przejście rury przez pokrywą studni sznurem smołowanym lub lepikiem, a pompę osłonić kapturem z materiału izolującego. Najprostszym sposobem zabezpieczenia studni abisyńskiej jest okrycie całej pompy workiem uszytym z materiału wodoszczelnego (ceraty, brezentu, plastyku). Kilkumetrowa warstwa ziemi ochroni płytkie wody podziemne przed skażeniami.

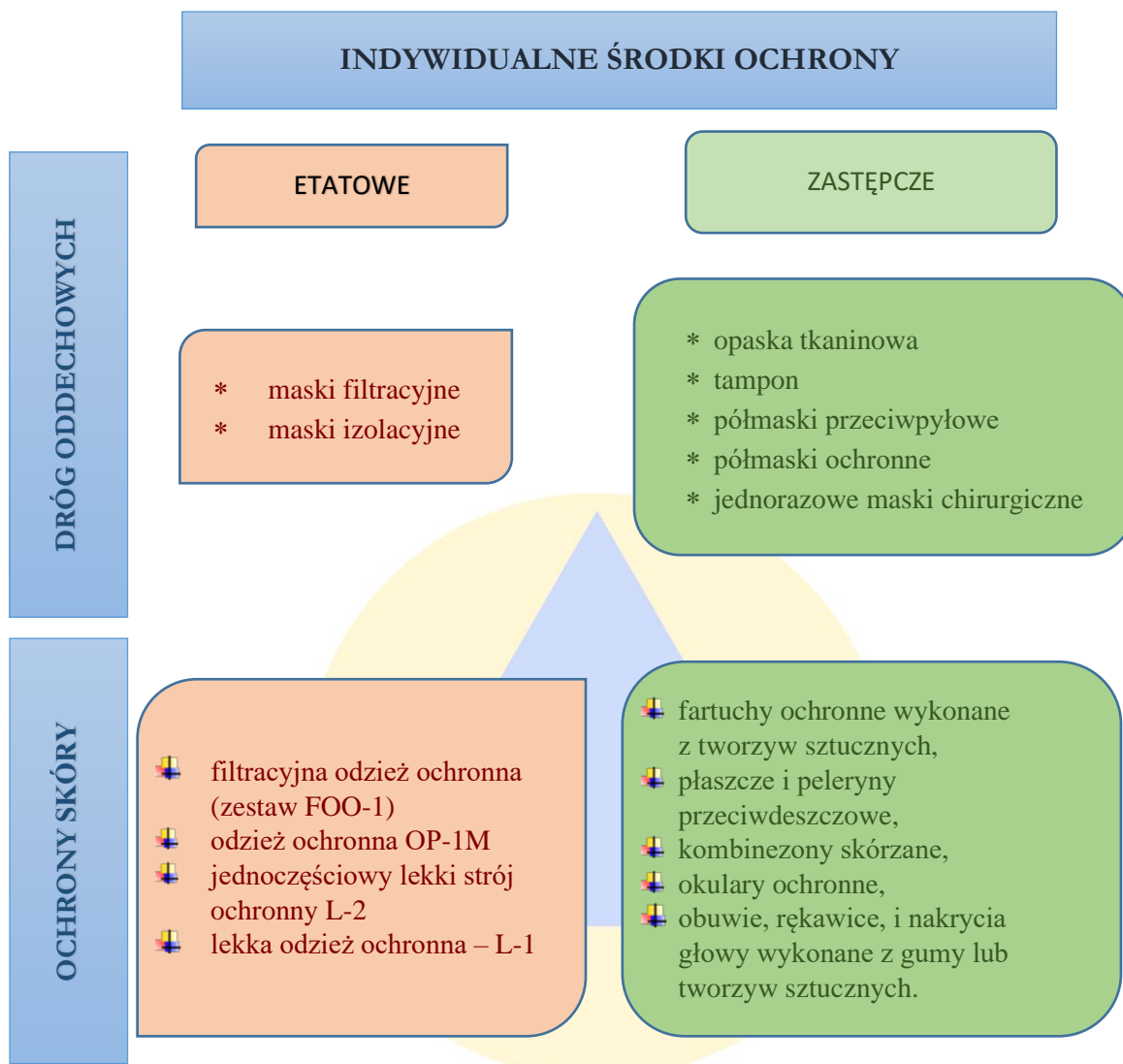
Wodę do celów konsumpcyjnych należy przechowywać w szczelnym zamkniętych szklanych, metalowych lub plastikowych pojemnikach np. w butelkach, słojach, bańkach itp.

4. Sposoby zabezpieczania płodów rolnych i pasz

Uprawy polowe w zasadzie będą pozostawione samoczynnemu odkażaniu. Skutki skażeń łagodzone będą odpowiednimi przedsięwzięciami agrotechnicznymi. W uprawach warzywnych należy wykorzystać do ochrony roślin tunele i przykrycia foliowe. Główny wysiłek należy skierować na ochronę przed skażeniami płodów rolnych i pasz już zebranych. Ziarno i pasze treściwe należy z zasady przechowywać w zamkniętych i uszczelnionych pomieszczeniach. Na okres opadania pyłu promieniotwórczego zamyka się także wentylację. Zboża i siano w stogach i stertach powinny być przykryte np. słomą nie przeznaczoną na paszę, wikliną, brezentem, folią.

Wokół stogów wykopuje się rowki odpływowe. Rośliny okopowe oraz niektóre warzywa przechowuje się w kopcach przykrytych warstwą słomy i suchej ziemi (podobnie jak na okres zimowy). Najlepiej jednak przechowywać je w piwnicach. Kiszonka znajdująca się w silosach zamkniętych nie wymaga dodatkowego zabezpieczenia. Silosy odkryte należy uszczelnić folią.

VII. INDYWIDUALNE ŚRODKI OCHRONY PRZED SKAŻENIAMI

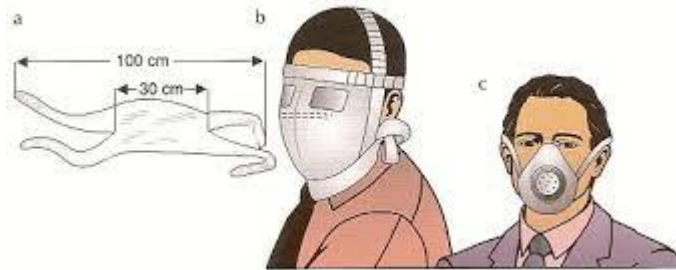
Indywidualne środki ochrony przed skażeniami zabezpieczają przed bojowymi środkami trującymi, biologicznymi, pyłem promieniotwórczym oraz częściowo przed działaniem promieniowania cieplnego podczas wybuchów jądrowych. Należą do nich środki ochrony dróg oddechowych i środki ochrony skóry.

1. Środki ochrony dróg oddechowych

Rozróżnia się dwa rodzaje masek przeciwgazowych:

- * filtracyjne, których działanie polega na oczyszczaniu powietrza wdychanego z substancji szkodliwych,
- * izolacyjne, które umożliwiają oddychanie powietrzem lub tlenem zawartym bądź wytworzonym w urządzeniach wchodzących w skład tych masek.

W przypadku braku etatowych środków ochrony można wykonać w prosty sposób zastępcze środki i ochrony dróg oddechowych w postaci tamponów. Poniżej podano kilka przykładów wykonania zastępczych środków ochrony dróg oddechowych:

- * szal wełniany lub ręcznik złożony w dwie warstwy, przykładany na nos i usta zawiązany z tyłu głowy,
- * damska pończocha wypełniona 6 warstwami celulozy (ligniny) obwiązywana sznurkiem, zakładana na twarz i zawiązana z tyłu głowy,
- * filcowy kapelusz z wyciętym otworem na oczy, do którego przymocowujemy przezroczysty plastik.

2. Środki ochrony skóry

Do ochrony skóry wykorzystuje się ogólnowojskową odzież ochronną, która składa się z płaszcza ochronnego, pończoch i rękawic ochronnych. Ponadto do ochrony skóry można wykorzystywać odzież ochronną lekką (do długotrwałych działań w terenie skażonym). Przed pyłem promieniotwórczym zabezpieczają też zastępcze środki ochrony skóry. W stosunku do bojowych środków chemicznych i biologicznych mają ograniczone zdolności ochronne.

Zastępczymi środkami ochronnymi skóry mogą być:

- fartuchy ochronne gumowe, z tkanin podgumowanych impregnowanych, skórzane i z tworzyw sztucznych,
- wszelkiego rodzaju płaszcze i peleryny przeciwdeszczowe z gumy bądź podgumowane z płótna impregnowanego, tkanin z włókien sztucznych, folii itp.,
- kombinezony skórzane i ubiory z folii metalizowanej,
- buty gumowe, skórzane i z tworzyw sztucznych,
- okulary ochronne (przemysłowe, narciarskie),
- nakrycia głowy gumowe, skórzane i z tworzyw sztucznych, z wymienionych środków można skompletować odzież ochronną, która (uzupełnioną maską lub półmaską umożliwi wykonywanie krótkotrwałych czynności ratunkowych).

3. Apteczka pierwszej pomocy

Apteczka pierwszej pomocy jest zestawem służącym tylko i wyłącznie do ratowania osób, które znalazły się w stanie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia. Apteczka pierwszej pomocy powinna być umieszczona w miejscu ogólnie dostępnym i widocznym.

Apteczka pierwszej pomocy jest zestawem służącym tylko i wyłącznie do ratowania osób, które znalazły się w stanie bezpośredniego zagrożenia lub zdrowia.

Wyposażenie apteczki powinno znajdować się w odpowiedniej walizeczce lub torbie oznakowanej Białym Krzyżem na zielonym polu. Apteczka powinna zawierać tylko niezbędne środki, w niedużych ilościach, służące do ratowania oraz opis zawartości.

PAMIĘTAJ!!!

W apteczce nie powinny się znajdować następujące elementy:

- + lignina oraz wata higieniczna,
- + płyny dezynfekcyjne,
- + krople żołądkowe, nasercowe i tym podobne,
- + tabletki przeciwbólowe,
- + inne leki.

Zalecany skład apteczki osobistej:

- ✓ jednorazowe rękawiczki ochronne - 2 pary,
- ✓ maseczka do sztucznego oddychania metoda „usta - usta” - 1 szt.,
- ✓ koc termiczny (tzw. „folia życia”, „folia NRC”) - 1 szt.,
- ✓ chusta trójkątna, można zastosować jako bandaż lub temblak - 2 szt.,
- ✓ nożyczki ratownicze do rozcięcia ubrania 14,5 cm - 1 szt.,
- ✓ bandaż (szerokość 10 cm i 15 cm) - 2 szt.,
- ✓ opaska elastyczna o szerokości 8 cm - 3 szt.,
- ✓ jałowa gaza (1 m²) - 1 szt.,
- ✓ bandaż dziany (paska dziana) - minimum 5 szt.,
- ✓ opatrunek indywidualny G - 1 szt.,
- ✓ opatrunek indywidualny M - 3 szt.,
- ✓ gaziki (10x10 cm) - 4 szt.,
- ✓ plaster 500x2,5 cm - 1 szt.,
- ✓ plastry 10x6 cm - 8 szt.,
- ✓ sól fizjologiczna, roztwór 0,9 % w ampulce 10 ml - 3 szt.,
- ✓ agrafka - 3 szt.,
- ✓ informacja dotycząca zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- ✓ spis telefonów alarmowych.

Zawartość powinna być spakowana w zasobnik (np. torba, chlebak, duża saszetka) umożliwiający przenoszenie wyposażenia apteczki oraz szybkie wydostanie niezbędnych przedmiotów.

VIII. ZBIOROWE ŚRODKI OCHRONY LUDNOŚCI

Do zbiorowych środków ochrony ludności przed działaniem broni masowego rażenia i niebezpiecznych środków chemicznych zalicza się budowle ochronne i ewakuację.

1. Budowle ochronne

Ze względu na właściwości ochronne budowle dzielą się na:

- 1). schrony,
- 2). ukrycia:
 - typu I zabezpieczające przed czynnikami wybuchu jądrowego,
 - typu II zabezpieczające przed opadem promieniotwórczym.

Schrony i ukrycia dla załóg pracowniczych powinny być przewidziane we wszystkich zakładach pracy, które będą kontynuowały działalność w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

UKRYCIA to piwnice i podpiwniczenia. Ukrycia mają służyć do krótkotrwałej ochrony ludności przed środkami konwencjonalnymi, pyłem promieniotwórczym, bojowymi środkami trującymi i toksycznymi środkami przemysłowymi.

Ukrycia powinny być wyposażone w:

- ✓ ławki do siedzenia,
- ✓ zapas żywności i wody do picia,
- ✓ sprzęt gaśniczy i sprzęt do odgruzowania,
- ✓ apteczkę,
- ✓ latarki na baterie.

Zasady zachowania się w ukryciu

- a). udając się do ukrycia należy zabrać ze sobą:
 - dokumenty tożsamości,
 - leki i środki opatrunkowe,

- żywność i wodę,
- środki indywidualnej ochrony,
- ciepłą odzież lub koc,
- latarkę

b). nie wolno mieć ze sobą substancji łatwopalnych, żrących i cuchnących, ostrych narzędzi.

c). przebywając w ukryciu:

- należy całkowicie podporządkować się poleceniom służby ochronowej,
- zachować spokój, ograniczyć rozmowy i zbędne czynności,
- nie wolno palić, biegać itp.,
- ukrycie można opuścić tylko po ogłoszeniu sygnału odwołania zagrożenia.

2. Ewakuacja ludności

Ewakuacja polega na zorganizowanym przemieszczeniu się ludności i transporcie mienia z rejonów, w których przebywanie może zagrażać życiu lub zdrowiu do miejsc bezpieczniejszych. Z uwagi na uwarunkowania związane z rodzajem i skalą zagrożenia wyróżnia się ewakuację I, II i III stopnia. Informacja o przeprowadzeniu ewakuacji ludności przekazywana jest poprzez rozplakatowanie obwieszczenia i w komunikatach podawanych przez lokalne media.

Ewakuacja I stopnia polega na niezwłocznym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z obszarów (miejsc), w których wystąpiło nagle, nieprzewidziane bezpośrednie zagrożenie, poza strefę zagrożenia. Realizuje się ją natychmiast po zaistnieniu zagrożenia dla życia, zdrowia i mienia. Organizuje się ją na polecenie wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty lub wojewody.

Ewakuację I stopnia może także zarządzić osoba kierująca akcją ratunkową na terenie objętym tą akcją. Można ją także realizować w oparciu o dokumentację przygotowaną dla ewakuacji II stopnia.

Ewakuacja II stopnia polega na uprzednio przygotowanym planowym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z rejonów przyległych do zakładów pracy, obiektów hydrotechnicznych, ze stref zalewowych oraz rejonów przyległych do innych obiektów stanowiących potencjalne zagrożenie dla ludności, zwierząt lub mienia w przypadku ich uszkodzenia lub awarii. Realizuje się ją w sytuacji wystąpienia symptomów takiego zagrożenia.

Organizuje się ją na polecenie wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty lub wojewody.

Ewakuacja III stopnia polega na uprzednio przygotowanym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia podczas podwyższania gotowości obronnej państwa. Prowadzona jest w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny. W przypadku ewakuacji III stopnia decyzje o jej przeprowadzeniu podejmują terenowe organy obrony cywilnej (wójt, burmistrz, prezydent miasta, Starosta, wojewoda) lub organy wojskowe (w strefie bezpośrednich działań wojennych), we współdziałaniu z właściwymi organami obrony cywilnej, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 roku o stanie wojennym oraz kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r., Nr 156, poz. 1301 z zm.).

W ramach ewakuacji I, II i III stopnia należy uwzględnić samoewakuację ludności.

Samoewakuacja polega na przemieszczeniu się ludności z rejonów, w których może wystąpić lub wystąpiło bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia, poza strefę zagrożenia.

Prowadzona jest przede wszystkim w oparciu o własne możliwości transportowe, zakwaterowania, wyżywienia i inne.

Ewakuacje planowa przewiduje się dla ludności z rejonów obronnie i produkcyjnie niezaangażowanej. Do tej grupy ludności zalicza się;

- matki (opiekunów) z dziećmi do lat 8,
- osoby w wieku produkcyjnym,
- osoby chore i niepełnosprawne.

Ewakuacje ludności opiera się o transport samochodowy, dopuszcza się również ewakuację mieszkańców własnymi pojazdami (samoewakuacja kierowana).

Ludność ewakuuje się poprzez jeden z przygotowanych wcześniej punktów ewidencyjno-załadowczych (PEZ), które są powiązane terytorialnie z miejscem zamieszkania. W PEZ rejestruje się i wydaje karty ewakuacji osobom, którym przed zarządzeniem ewakuacji kart tych nie wydano. Karta ewakuacji ważna jest tylko z dowodem tożsamości. W razie jej utraty lub zniszczenia należy niezwłocznie powiadomić organ, który ją wydał. Karty należy utrzymywać w ciągłej aktualności. Karta wraz z dokumentem tożsamości stanowi podstawę do wydania przysługujących świadczeń, zakwaterowania w rejonie rozmieszczenia, przebywania w tym rejonie i poruszania się. W PEZ informuje się również ludność o organizacji ewakuacji oraz kieruje do miejsc załadunku, z których następnie odjeżdża w zorganizowanych kolumnach do miejsc przeznaczenia. W punktach tych udziela się też zezwolenia na opuszczenie rejonu ewakuacji własnym środkiem transportowym (jeśli wcześniej nie dokonano tej czynności). Każda ewakuowana osoba może zabrać nie więcej niż 50 kg bagażu, w tym powinna zabrać żywność na okres 3 dni.

Zasady postępowania podczas ewakuacji z obszarów szczególnego ryzyka:

- ⇒ gdy zostaniesz powiadomiony o ewakuacji, nie wpadaj w panikę
- ⇒ jak najszybciej opuść zagrożony teren - Twoje życie jest najważniejsze.
- ⇒ stosuj się do wskazówek podanych przez służby ratownicze lub władze gminy.
- ⇒ nie narażaj własnego życia w celu ratowania mienia, nawet, gdy znajdzie się ono w strefie zagrożenia.
- ⇒ słuchaj lokalnych rozgłośni radiowych, które będą przekazywały informacje na temat ruchu na drogach.

Zasady postępowania podczas ewakuacji z budynku:

- po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji w obiektach publicznych, np.: supermarketach, szkołach, niezwłocznie kieruj się do wyjść ewakuacyjnych zgodnie z kierunkiem znaków ewakuacyjnych lub drogą wskazaną przez kierującego ewakuacją.
- przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych poruszaj się nisko przy ziemi oraz wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji, co do kierunku ewakuacji.
- w przypadku konieczności skoku z okna na rozstawiony przez Straż Pożarną skokochron, czekaj na sygnał strażaka (by uniknąć skoku na innego człowieka lub nie całkowicie napelniony skokochron).
- ewakuacja kończy się we wskazanym przez kierującego miejscu zbiórki, którego opuszczenie należy zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo.
- wróć do opuszczonego obiektu dopiero po uzyskaniu zgody kierującego ewakuacją.

Pamiętaj!!
Podczas ewakuacji nie korzystaj z wind!!
Wskaż służbom ratowniczym lub porządkowym, gdzie w sąsiedztwie mieszkają osoby starsze i niepełnosprawne!

IX. TOKSYCZNE ŚRODKI PRZEMYSŁOWE

Toksyczne środki przemysłowe znajdują się w różnych zakładach pracy na terenie województwa. Są one również przewożone przez teren gminy środkami transportu kolejowego i samochodowego. Awaria lub pożar w obiekcie przemysłowym, katastrofa kolejowa lub samochodowa, zaniedbanie warunków bezpieczeństwa podczas wykorzystywania lub przechowywania toksycznych środków przemysłowych mogą spowodować przedostanie się ich do atmosfery. Zapach amoniaku, chloru i innych toksycznych środków przemysłowych wyczuwalny jest znacznie wcześniej niż osiągną one stężenie zagrażające zdrowiu i życiu człowieka.

1. Amoniak (NH₃)

Amoniak jest substancją palną zaliczaną do drugiej kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, bezbarwny, o ostrym, gryzącym zapachu. Rozpuszcza się w wodzie w temperaturze 20 C. Stwarza

z niektórymi substancjami (podchloryny, rtęć, srebro), jest gazem palnym, pali się w każdej temperaturze. Wchodzi w reakcję z miedzią i jej związkami. Gaz skroplony pod ciśnieniem jest silnie trujący, żrący i palny. Niebezpieczny szczególnie dla błon śluzowych dróg oddechowych i oczu, a także ze względu na działanie – dla skóry. W większych stężeniach działa toksycznie na ośrodkowy układ nerwowy (powoduje obrzmienie i nadżerki śluzówek, obrzęk płuc, niewydolność krążenia, zapaść i śmierć). Istnieje możliwość zatrucia przewlekłych np. nieodwracalne zmiany w płucach. Obłok gazowego amoniaku w postaci żrącej, trującej mgły rozprzestrzenia się z wiatrem, ścieląc się nad powierzchnią ziemi. Amoniak rozpuszcza się intensywnie w wodzie. Nad powierzchnią wody utrzymuje się żrąca i trująca warstwa gazowego amoniaku. Jest trujący dla ryb i planktonu. Działa silnie drażniąco na błony śluzowe dróg oddechowych, oczu i skórę. Wywołuje przykre uczucie pieczenia w gardle, kaszel, ślinotok, nudności, Łzawienie, bóle głowy. Przy wyższych stężeniach powoduje obrzęk płuc, niewydolność krążenia, zapaść, śmierć.

Pierwsza Pomoc

- osobę skażoną amoniakiem należy przede wszystkim wynieść na świeże powietrze i zabezpieczyć przed utratą ciepła, okrywając kocem oraz zapewnić bezwzględny spokój.
- przy zatruciach drogą pokarmową osobie przytomnej podać do picia 0,5 l wody lub mleka zmieszanego z 4-6 jajami. Przy zatruciu amoniakiem nie wolno powodować wymiotów.
- przy zatruciu dróg oddechowych usunąć śluz z jamy ustnej i gardła, ułożyć poszkodowanego na boku, zapewnić bezwzględny spokój i bezruch (groźba obrzęku płuc nawet do 48 godz.).
- skażoną skórę obmywać przez 15 min dużą ilością letniej bieżącej wody.
- skażone oczy płukać pod bieżącą wodą około 15 min przy odwiniętych powiekach.
- przekazać poszkodowanego lekarzowi.
- choremu mającemu trudności z oddychaniem należy podawać tlen.

NIE STOSOWAĆ SZTUCZNEGO ODDYCHANIA!!

2. Chlor (Cl)

Chlor jest gazem silnie trującym i żrącym. Działa głównie na drogi oddechowe i skórę. Tworzy ciężki, ścielący się obłok o żółtym zabarwieniu. Wywołuje podrażnienie błon śluzowych nosa, oczu, gardła i górnych dróg oddechowych. Powoduje łzawienie, kichanie, ślinotok, kaszel łącznie z bólami głowy i w okolicy mostka. Przy wyższych stężeniach występuje obrzęk płuc, który może doprowadzić do śmierci (w ciągu kilku godzin wśród objawów duszenia i niewydolności krążenia).

PIERWSZA POMOC

- poszkodowanego wynieść z skażonego środowiska,
- zdjąć skażoną odzież, ciepło okryć, ułożyć wysoko i zapewnić spokój,
- w razie zatrzymania oddechu stosować oddychanie „usta - usta”, jeżeli jest taka możliwość zastosować aparat oddechowy z tlenem.
- skażoną skórę zmywać obficie wodą z mydłem i przykryć jałowym opatrunkiem – **nie nakładać opasek oparzeniowych**.
- oczy płukać dużą ilością bieżącej wody przy odwiniętych powiekach,
- wezwać lekarza.
- Transport jest możliwy jedynie w pozycji leżącej. W przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo utraty przytomności, poszkodowanego transportować w ustabilizowanej pozycji „na bok”.

3. Chlorowódor (HCL)

Chlorowódor jest bezbarwnym gazem o duszącej woni, dymiący w wilgotnym powietrzu. Bardzo dobrze rozpuszcza się w wodzie wydzielając przy tym znaczną ilość ciepła i tworząc mocny kwas chlorowodorowy (kwas solny). Jest substancją toksyczną żrącą. Objawy zatrucia przewlekłego

Uszkodzenie szkliwa zębów, zapalenie spojówek, przewlekłe zapalenie spojówek. Częsty kontakt z roztworem wodnym może wywołać zmiany zapalne skóry.

Objawy zatrucia ostrego

W postaci gazu lub aerozolu kwasu solnego wywołuje ból oczu, łzawienie, zaczerwienienie spojówek, piekący ból błony śluzowej nosa, gardła, kaszel. W stężeniach przekraczających wartości pułapowe może spowodować skurcz głośni, obrzęk krtani, obrzęk płuc. Skażenie skóry wywołuje bolesne oparzenie chemiczne. Skażenie oczu powoduje oparzenie powiek, spojówek, rogówki prowadzące do utraty wzroku. Droga. pokarmowa. wywołuje oparzenie błony śluzowej jamy ustnej, gardła, przetyku, powoduje bóle brzucha, krwawienia z przewodu pokarmowego. Może dojść do zapaści krążeniowej. Następstwem oparzeń są zmiany bliznowate.

PIERWSZA POMOC

Zatrucie inhalacyjne:

- wynieść poszkodowanego ze skażonego środowiska,
- ułożyć w wygodnej pozycji półleżącej lub siedzącej, zapewnić spokój i całkowity bezruch (wysiłek może spowodować obrzęk płuc),
- chronić przed utratą ciepła,
- podawać tlen do oddychania.
- natychmiast wezwać lekarza.

Skażenie skóry:

- zdjąć skażoną odzież i obficie zmywać skórę wodą bieżącą.
- nie stosować środków zobojętniających (alkalizujących).
- na oparzenia założyć jałowy opatrunek,
- skażoną skórę obmywać przez 15 min dużą ilością letniej bieżącej wody,
- wezwać lekarza.

Skażenie oczu:

- oczy płukać obficie wodą przez 15 minut.
- konieczna pilna pomoc okulistyczna w każdym przypadku skażenia oczu.

Zatrucie dróg pokarmowa:

- nie wywoływać wymiotów,
- podać do picia białka jaj kurzych albo mleko,
- nie podawać nic innego doustnie,
- w każdym przypadku transport do szpitala karetka. pod nadzorem lekarza.

4. Pojazdy przewożące TŚP

Postępująca motoryzacja, ciągła rozbudowa sieci dróg i różnorodność przewożonych ładunków potęgują zagrożenia, które towarzyszą katastrofom i wypadkom drogowym. Zagrożenie zwiększa się, kiedy w wypadku uczestniczy pojazd przewożący toksyczne środki przemysłowe (TŚP) lub niebezpieczne środki chemiczne (NŚCH) i następuje ich uwolnienie się do atmosfery.

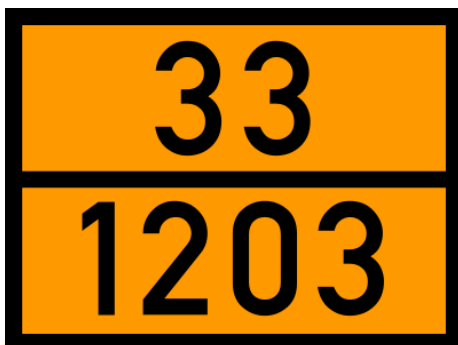
Ewentualne uwolnienie się TSP przewożonych drogami publicznymi trasami może spowodować zagrożenie dla ludzi i zwierząt. Dlatego w przypadku zaistnienia awarii w czasie transportu TŚP może nastąpić skażenie ludności zamieszkałej przy tych trasach. Straty będą zależne od odległości od miejsca wypadku, kierunku wiatru i rodzaju uwolnionego środka. Niebezpieczny jest również transport materiałów pędnych do położonych w okolicy stacji paliwowych.

Gdy jesteśmy uczestnikiem wypadku lub jego świadkiem powinniśmy:

- powiadomić służby ratownicze (Straż Pożarną, Policję, Pogotowie Ratunkowe);

- ✚ udzielić pomocy lżej poszkodowanym, gdy nie grozi to pożarem, wybuchem i gdy nie ma innych zagrożeń;
- ✚ stosować się do poleceń służb ratunkowych;
- ✚ nie zbliżać się do miejsca katastrofy bez powodu, nie blokować dojazdu pojazdom specjalnym; wyłączyć nawiew w pojeździe i zamknąć okna, gdy jest podejrzenie wycieku niebezpiecznej substancji; ostrzegać innych użytkowników drogi;

Pamiętaj ! Pojazdy samochodowe przewożące substancje niebezpieczne są oznakowane pomarańczowymi prostokątnymi tablicami z czarnymi napisami określającymi rodzaj niebezpiecznej substancji według międzynarodowych oznaczeń, umieszczonymi z tyłu i przodu pojazdu, w następujący sposób; np.:

Pierwsza cyfra licznika (pierwsza górna cyfra) informuje nas o rodzaju niebezpiecznego materiału. Odpowiedni numery oznaczają:

- 2 – gaz,
- 3 – materiał ciekły zapalny,
- 4 – materiał stały zapalny,
- 5 – materiał utleniający, podtrzymujący palenia lub nadtlenek organiczny,
- 6 – materiał trujący,
- 8 – materiał żrący.

Druga cyfra licznika (górną) precyzuje: rodzaj niebezpieczeństwa, stopień zagrożenia i dodatkowe cechy niebezpieczne. Odpowiednio:

- 0 - brak dodatkowego zagrożenia (zagrożenie jest wystarczająco scharakteryzowane pierwszą cyfrą),
- 1 – wybuchowość,
- 2 – zdolność wytwarzania gazy,
- 3 – łatwozapalność,
- 5 - właściwości utleniające,
- 6 – toksyczność,
- 7 – promieniotwórczość,
- 8 – działanie żrące,
- 9 – niebezpieczeństwo gwałtownej reakcji w wyniku samoczynnego rozpadu lub polimeryzacji.

Mianownik (dolne cyfry) informuje nas o numerze rozpoznawczym materiału – numerze UN, który dokładnie precyzuje nam co to jest za towar.

Powtórzenie cyfry w numerze oznaczającym niebezpieczeństwo (pierwsza i druga cyfra są takie same) oznacza nasilenie niebezpieczeństwa głównego. Do oznaczeń cyfrowych niebezpieczeństwa wprowadzono dodatkowo znak "X". Znak ten podstawiony przed numerem rozpoznawczym niebezpieczeństwa oznacza absolutny zakaz kontaktu tego materiału z wodą.

Przykładowa załączona tablica informuje nas, że pojazd przewozi:

Licznik (górną): **33** – ciecz łatwopalna (temperatura zapłonu niższa niż 21°C),

Mianownik (dół): UN **1203** – benzyna silnikowa lub paliwo silnikowe (węglowodory ciekłe o temperaturze zapłonu niższej niż 21°C).

Dodatkowo o właściwościach przewożonego towaru informują nas również nalepki ostrzegawcze na opakowaniach.

www.etrucks.pl

